

DIN SPATELE GEAMULUI MAT

HENRIC IV de Luigi Pirandello ● Teatrul „Nottara” ● Data premierei: 20 februarie 1990 ● Regia: Dominic Dembinski ● Scenografia: Mihai Mădescu ● Distribuția: Adrian Pinte (Henric al IV-lea), Camelia Zorlescu, Anda Caropol (Matilde Spina, marchiză), Anca Bejenaru (Frida, fiica ei) Cristian Șofron (Carlo di Nolli, un tânăr marchiz), Viorel Comănici (Tito Belcredi, baron), Mircea Anghelescu, Alexandru Repan (Donisio Genari, doctorul), Ion Popa (Landolfo — Lolo), Valeriu Arnăutu (Ordulfo - Nonó), Vasile Lupu (Arialdo - Franco), Mircea Jida (Bertoldo - Nino), Ion Porsilă (Giovanni), Eduard Semel (Spinzuratul).

Dintre piesele lui Pirandello, probabil cea mai jucată în România a fost **Henric al IV-lea**. Regizori și actori importanți au fost — și, iată, continuă să fie — atrași ca de un ispititor, irezistibil pariu, de virtuțile scenice ale faimosului „umorism” pirandellian, mai convingător, mai seducător cristalizat aici — poate — decât în celelalte drame ale sale.

Într-adevăr, povestea celui ce trăiește timp de doisprezece ani rolul unui personaj **jucat** de el în momentul în care a avut un accident, devine cadrul ideal pentru întruparea scenică a unei teorii estetice fundamentate pe sentimentul contrariului, pe ideea permanentei coexistențe corp-umbră, a vieții nefixată de artă, ci urmărită, dimpotrivă, în necurmata-i

mobilitate, în alăturarea și nu contopirea elementelor constitutive ale unui caracter. Realitatea și ficțiunea se substituie mereu una alteia, existența e joc și jocul e existență, fiecare personaj își poartă ca pe un privilegiu și ca pe o pedeapsă cele patru suflete aflate în perpetuă luptă: sufletul instinctiv, sufletul moral, sufletul afectiv, sufletul social. Scinteietor, fascinant caleidoscop de forme, imagini, senzații, afirmații, negări, toate posibil de reunit doar sub ideea (titlu pirandellian, de altfel) „așa e, dacă vi se pare”. Există o perfectă ordine în această aparentă și proclamată sfidare a ordinii, o admirabilă precizie în compunerea dramatică a... descompunerilor urmărite, teoretizate de Pirandello; poate astfel se și explică interesul mereu proaspăt pe care-l stîrnește piesa, de aproape șapte decenii, unui public ce nu urmărește, desigur, materializarea „umorismului” sau a oricărei teorii în pagina de dramaturgie ci, pur și simplu, un text de teatru.

Insuccesul montării lui **Henric al IV-lea** pe scena Teatrului „Nottara” (pentru că, trebuie s-o spunem din capul locului, spectacolul regizat de Dominic Dembinski ni se pare a fi un insucces în fișa de creație a tânărului artist) pleacă, poate, tocmai de la neobservarea acestei ordini interioare, vitală pentru receptarea textului. Se menține, pe parcursul întregului spectacol, senzația bizară că urmărești imaginile printr-un geam mat care, chiar dacă nu deformează neapărat contururile, le face, oricum, lipsite de pregnanță, neconcludente. Suita „dezvăluirilor” se prefiră molcom, alunecă vătuit către noi, fără surprize, fără emoții, semnele scenice sînt sau prea multe (în anume momente), obosind ori devenind pleonastice, sau inexistente (în alte momente), lăsînd textul să se descurce de unul singur. Și, oricît ar părea de ciudat, textul nu se descurcă totdeauna, poate tocmai pentru că o „ridicare pe verticală” a sa presupune o **anume** lectură, un unghi propriu de abordare, un comentariu scenic al textului literar. Principalul neajuns — atît în ceea ce privește regia cit și interpretarea ori scenografia — nu constă, de altfel, într-o eroare de atitudine, ci tocmai în dificultatea de a descifra o atitudine. Se întîmplă ca un spectacol cu o piesă de Pirandello să fie prost, iritant, neinspirat, dar mai rar plicticos. De data aceasta, — mai ales în prima parte, dar nu numai în prima — senzația de imobilitate, de binevoitoare vlăguială nu reușește să se spulbere.

Nimic mai potrivit, în principiu, pentru un actor de „voltajul” lui Adrian Pin-

tea, de complexitatea sa expresivă decît acest „Hamlet modern”, cum a fost numit, cu o expresie devenită clișeu, rolul lui Henric al IV-lea. Și totuși... Și totuși actorul nu-și găsește propria măsură, ecranul mat se păstrează și în ceea ce-l privește iar cele câteva momente în care „întîlnirea” se produce, în sfîrșit, cu acuitatea de gînd și trăire pe care o așteptam, acele câteva momente, deci, reușesc să spargă dar nu și să înlăture făgașul convențional (chiar dacă nu eronat) trasat de la începutul spectacolului.

Pe o linie „confortabilă”, temperat expresivă se plasează și interpretarea Camelliei Zorlescu căreia i se poate reproșa doar faptul că nu lasă loc de reproșuri (dar nici de entuziasme).

Conștiincioși, dar parcă ușor plictisiți, Anca Bejenaru și Cristian Șofron, destul de strident Viorel Comănici, într-un personaj ce amintește „intrigantul” din melodrame, fără a ne lăsa, însă, să presupunem o intenție limpede (să-i spunem, polemică) în acest sens.

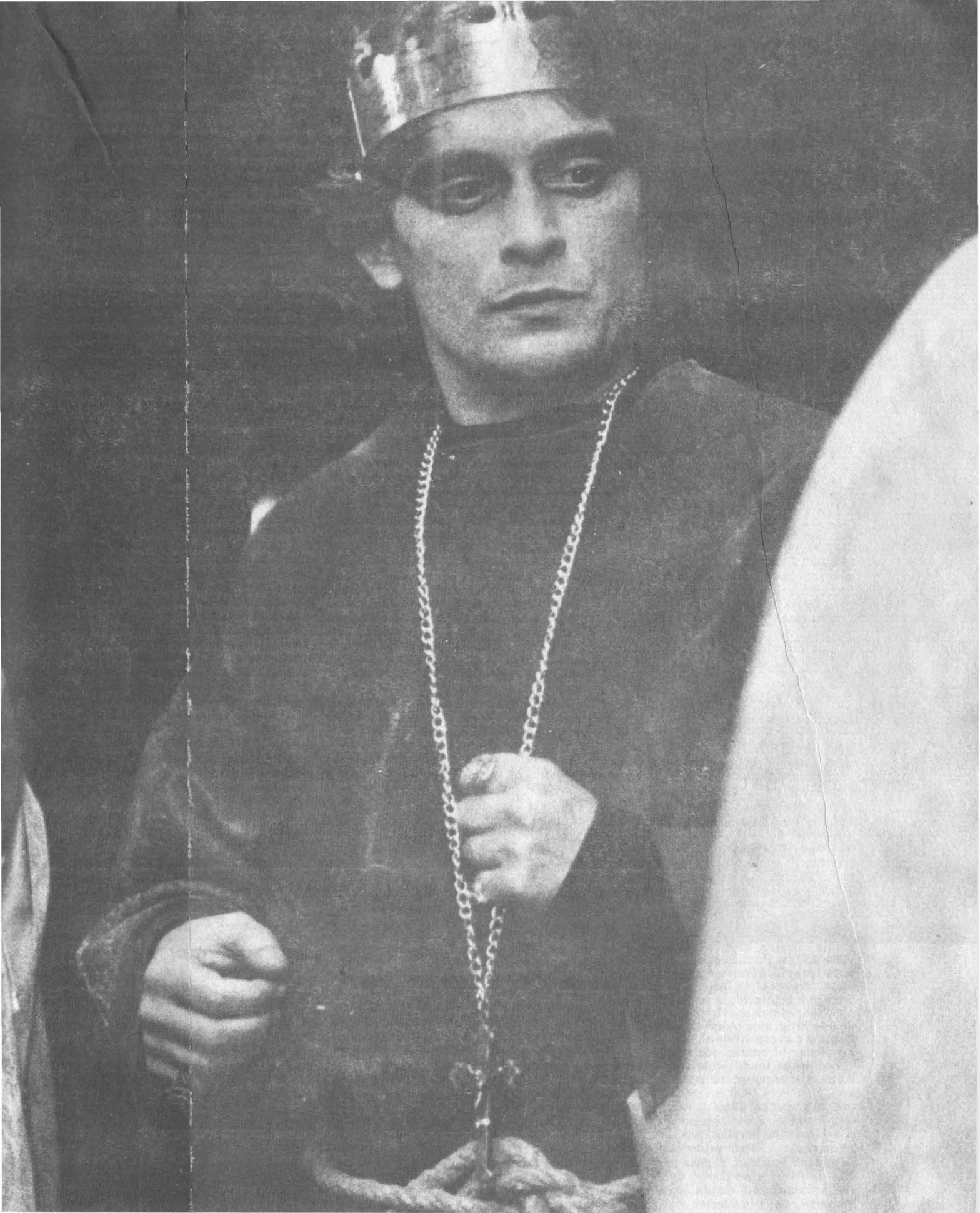
O astfel de atitudine ușor persiflantă față de personaj descoperim în interpretarea lui Alexandru Repan, dar insuficienta finisare (firească, în condițiile intrării peste noapte în rol) îl împiedică să mai estompeze contururile, uneori prea apăsat.

Prezențe neîmpovărătoare, dar cu o contribuție modestă: Ion Popa, Valeriu Arnăutu, Vasile Lupu, Ion Porsilă; cam prea „activ”, generos în gesticulări — Mircea Jida.

Vom încheia, și noi, după tipicul tradițional, cu câteva cuvinte despre scenografia semnată de Mihai Mădescu: imagine frumoasă, posibilă, dar lipsită de sugestia mobilității, a permanentei redimensionări, ce constituie una din dominantele universului pirandellian.

Cristina Dumitrescu

Adrian Pintea